

”לַבְנֵינָה שֶׁל הַלֶּכֶה”

סיכום הלכות שבת שנאמרו בשבת בישיבה מפי מו"ר רה"י

מלאכת בישול – חלק ג

מהי הטמפ' הנחשבת 'יד סולדת בו'? לפי הדעה המקובלת, חום הגבוה מ-45 מעלות צלסיוס מוגדר חום שהיד סולדת בו.

יש לברר מהו החילוק בין דבר יבש ללח?

ביאור הדברים³, בדבר לח המלאכה היא בחימומו⁴ ואם המרק התקרר בטל הבישול הראשוני וכעת החימום הינו בישול חוזר, מה שאין כן בדבר יבש שהבישול הוא שינוי איכותי והוא כבר מתוקן. בסברא פשוטה אפשר לומר שלא אוכלים מרק קר ולכן חימום היא פעולה חשובה להיחשב בישול. אבל "שניצל" קר אוכלים ולכן אין חשיבות מלאכה בחימומו.

לכן, אסור להוציא מהמקרר או לקחת מהשיש מרק או שאר תבשיל אחר שהתקרר ולחממו על הפלטה (לדעת הסוברים שאין בפלטה 'מיחזי כמבשל') או על סיר הפוך שעל גבי הפלטה. אולם לחמם באותו המקום שניצל או שאר מאכל המוגדר כ'דבר יבש' יהיה מותר.

אמנם, כאן יש ישנו פרט נוסף.

למדנו שבשבת אסור להביא תבשיל קר לדרגת חום של יד סולדת בו. פעולה זו אסורה מהתורה אפילו אם ייקח זמן מרובה עד שהתבשיל יגיע לדרגת חום כזו. מאידך, אם ברור לנו שאם נניח את התבשיל במקום מסוים ואפילו אם יישאר שם זמן מרובה לא

בפעם הקודמת הגדרנו שאין בישול אחר בישול בדבר יבש. פירוש הדבר, שמאכל יבש, ללא נוזלים מסביב, המבושל וראוי לאכילה, אין בו איסור בישול מצד דיני התורה ומותר לחממו במקום שאין דרך לבשל (כגון על גבי סיר אחר העומד על הפלטה).

יש מקום להקל, בשעת הצורך על כל פנים, ואולי אף באופן כללי, לחמם גם על גבי כלי הפוך וכדו' משום שאין דרך בישול בכך¹. ולגבי פלטה- זו מחלוקת שכבר עסקנו בה.

ונשאל, האם יהיה מותר לחמם באותו האופן תבשיל? או בלשון הפוסקים, האם יש בישול אחר בישול בדבר לח? 'דבר לח' הינו תבשיל. היינו מאכל עם נוזלים כגון עוף עם רוטב או תבשיל קטניות עם רוטב וכדו'.

נחלקו הראשונים האם יש בישול אחר בישול בלח? כלומר, האם מלאכת חימום התבשיל מוגדרת כבישולו מחדש?

להלכה² נפסק כרא"ש שיש בישול אחר בישול בלח ולכן אסור מדאורייתא לחמם תבשיל (אע"פ שכבר מבושל כל צרכו!) ולהביאו בשבת לדרגת חום של יד סולדת בו.

¹ כך שמעתי מהרב בן ציון פריימן זצ"ל. להרחבה עיין בשמירת שבת כהלכתה, פרק א, הערה קכא.

² שו"ע, או"ח, סימן שיח, סעיף ד. ועיין עוד שם סעיף טו.

³ עיין חזון איש, סימן לז, סעיף קטן יג.

⁴ רמב"ם, פרק ט, הלכה א.

לבניינה של הלכה

יגיע לחום יד סולדת בו, אזי יהיה מותר להניחו שם כדי לחממו.

יש מקום לשאול האם יהיה מותר לחמם במקום שיכול להגיע לחום יס"ב, אולם יקפידו להסירו משם לפני שיגיע לחום יס"ב?

יש בזה מחלוקת גדולה. השו"ע פסק לאסור שמא ישכח ויגיע לחום יס"ב ויתחייב משום בישול⁵.

אמנם, כיוון שלמדנו היום שיש מחלוקת אם יש בישול אחר בישול בלח, ולדעת הרמב"ם אין בישול אחר בישול אף בדבר לח, אע"פ שהשו"ע לא פסק בזה כרמב"ם, יש שרוצים לומר שאפשר להתחשב בדעתו באופן שנקפיד להסיר את התבשיל לפני שיגיע לחום שהיד סולדת בו. או מטעם ספק ספיקא או משום שיש כאן שני צדדים להקל.

ולכן, במקום שיש תינוק הזקוק לתבשיל החם או לחלב וכדו' יש מקום להקל⁶. אם כי יש גם פתרונות 'חלקים' יותר לחמם...

⁵ שו"ע, או"ח, סימן שיח, סעיף יד.

⁶ על פי חיי אדם, הלכות שבת, כלל כ, סימן יג.

